

EZECHIELOVO VIDĚNÍ

Původ materiálu

Žídková Marta

Pořadí v lekci

29

VSTUPNÍ VERŠ

Žalm 104,30-31 — Sesíláš-li svého ducha, jsou stvořeni znovu, a tak obnovuješ tvářnost země. Hospodinova sláva potrvá věčně! Hospodin se bude radovat ze svého díla.

LITURGICKÉ ČTENÍ

Ez 37,1-5

KATECHETICKÉ POZNÁMKY

1. klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

§ v babylónském zajetí zaznívá Ezechielovo proroctví jako povzbudivé slovo do atmosféry zoufalství izraelského lidu. *Obraz bitevního pole* je podobenství, nemusíme za ním hledat konkrétní historickou událost. Motiv prohrané bitvy však zvýrazňuje hloubku zoufalství, a v kontrastu k němu pak ještě lépe vyniká Boží moc ("ruka" Hospodina zástupů).

§ Hospodin je Bůh nenadálých činů – prorok zvěstuje Boha jako blízkost nových a nečekaných událostí. Izraelci, hotovi Boha odepsat jako minulou záležitost, mají před sebou náhle nově otevřený obzor Božích vysvoboditelských činů. Tímto zdůrazněním nečekaně se otevírající budoucnosti se starozákonní víra odlišuje od většiny ostatních (pohanských) náboženství, která umisťují rozhodující božské události do (mýtické) minulosti. Na tuto otevřenost pro novou budoucnost mohli pak dobře navázat evangelisté při zvěsti o Ježíšově vzkříšení.

§ dlouho nepohřbené, vyschlé kosti jsou obrazem dokonalosti zkázy a hanebného zmaru lidské důstojnosti (nezbyl nikdo, kdo by ostatním prokázal poslední službu). Kosti se válejí daleko od domova; dějinné společenství je rozerváno, nebožtíci nejsou pohřbeni „ke svým

otcům", a to je ještě horší; Josefovy kosti byly sice pohřbeny důstojně, přesto však musí být přeneseny z Egypta do zaslíbené země (srov. Gn 47,28-31; Gn 50 a Ex 13,19).

§ hrob nemusí být jen místem pochmurným, něčím, čemu se vyhýbáme a odsouváme na poslední místo. Kousek země, který Abraham zakoupil pro Sářin hrob uprostřed země Gójjů (Gn 23), je prvním závdavkem zaslíbené země a připomínkou, že ti, kdo se hlásí k Abrahamovi, žijí na této zemi jen jako poutníci. Smrt není definitivním koncem, pokud společenství pokračuje v cestě (Ráchel a Benjamín, Gn 35,16-20).

§ Boží duch = boží dech – hebrejský výraz „duch“ původně označuje pohyb vzduchu, dech, vítr. Potom však byla pozornost soustředěna na dech jako to, co odlišuje živou (dýchající) bytost od mrtvol. Proto nabylo slovo „duch“ významu, jež bychom přibližně mohli nazvat „princip života“ (podle Biblického slovníku A. Novotného, str. 131).

§ vazba ducha na prorocké slovo – duch Boží jako obživující „dech naděje“ je vázán na slovo, na zvěst proroka o nových Božích činech (37,12). Tam, kde zní konkrétní prorocké kázání proti beznaději, tam, kde se skrze slovo zaslíbení otevírá obzor pro zaslíbení a nové věci – tam vane Boží duch. I proto Vzkříšený (podle vyprávění J 20,19-23) „zaduje“ na učedníky, když je uprostřed velikonoční beznaděje oslovuje pozdravem pokoje a vysílá s novým úkolem.

§ vyprávění o vzkříšení z mrtvých nejsou ústředním motivem starozákonní zvěsti. Objevují se jako ilustrace prorocké moci, společně s pověrečnou představou o dotekové magii (Eliáš a Elíša, 1 Kr 17,17nn; 2 Kr 4,18nn; 2 Kr 13,21: mrtvý muž ožil, když přišel do styku s Elíšovými kostmi). – V jiné, osobnější rovině o smrti a vzkříšení uvažuje Job; jeho myšlenkový zápas je ovšem plný rozporů (srovnej verše Jb 14,7-12.13-15). Jednoduchou odpověď nenajdeme ani u proroka Izajáše (srov. Iz 26,14.19), jehož pozornost, podobně jako Ezechielova, se znovu obrací spíše k izraelskému národu jako celku nežli k jednotlivci. Proroci doufají ve znovushromáždění těch, kdo byli rozptýleni do diaspory zapomenuti. Společným jmenovatelem Jobových a prorockých výroků je ovšem zápas o pochopení Boží věrnosti, a teprve na jeho podkladě získávají výroky o vzkříšení smysl. – V Danielově proroctví (12,2) je konečně motiv vzkříšení rozšířen o apokalyptickou představu, že zlí budou potrestáni a dobří odměněni.

2. úskalí textu:

§ ve vyprávění starším dětem neopomeňte dějinný rozměr příběhu: obživující Boží duch vyvádí z otroctví beznaděje, která má konkrétní dějinné příčiny (babylónské zajetí). Víra není závislá na nepříznivých okolnostech, ale na Boží věrnosti a zaslíbení. Prorokova zvěst je určena těm, kteří pod náparem nepříznivých „politických a společenských okolností" vzdali svoji víru, přestali cokoli od Hospodina očekávat a nechali rozvrátit svou náboženskou i národní integritu ("naše kosti uschly..." v. 11b).

§ nemusíme příliš složitě vysvětlovat, „jak" přišel Ezechiel ke svému vidění (jak se dostal na pláň atd.). I když je líčení velmi plastické, fyzické, ve skutečnosti jde o podobenství o tom, jak celý národ ("vojsko") se má vrátit k Hospodinu. Tento výklad podporuje jak samotný text (výklad vidění, Ez 37,11-14), tak i širší kontext: Ez 36 srdce místo kamene, Ez 37 sjednocení Izraele a Judy. Příběh suchých kostí a jejich proměny je příběhem o nedověře Božího lidu a o zaslíbené naději. Tomuto příběhu může prorok díky úvodnímu podobenství rozumět, toto dění má svým kázáním provokovat.

Ezechiel zde předchází prorockou zvěst „Druhého" Izajáše, již jsme naslouchali v předcházejících dvou úlohách.

§ proč vyzývá Hospodin Ezechiele, aby prorokoval, když kosti již zároveň ožívají? Ezechiel ovšem není mág, který by svým zaříkáním vdechl kostem život, ale svědek Hospodinova činu. Na druhé straně je jeho svědectví nepostradatelné, jinak bychom se o Hospodinově činu ani nedozvěděli. Prorok nepřijímá pasivně Boží informaci, ale podáním zprávy se stává nejen svědkem Božího činu, ale dokonce i jeho spoluúčastníkem. – Prorockství není předpověď nějaké budoucí události, ale svědectvím o Božím činu, na lidském času nezávislém.

§ Ezechielovo úvodní vidění přes svoji názornost nemá povahu vědeckého pozorování, nelze z něj tedy logicky vyvozovat žádné závěry o skladbě člověka, anatomické ani filosofické. Hebrejské pojetí člověka (antropologie), na rozdíl od antického, nezná dualismus duše a těla. Člověk sám je celistvou bytostí, k níž neoddělitelně patří jak kosti a svaly, tak i duše a myšlení; život a životní cíl však získává teprve díky Božímu duchu (C. Tresmontant, Bible a antická tradice, Vyšehrad 1970). Boží duch, který se vznášel nad vodami chaosu, který uvádí proroky k jejich úkolu a který sestoupil na učedníky při letnicích, – to je skutečnost daleko nadějnější než třeba pohanská představa o osvobozené duši, která jako holubička opouští mrtvé tělo. Současně nás tato skutečnost osvobozuje od úzkostných pověr o duších umrlců, které straší, protože nenalézají „spočinutí".

§ jak číst verš Ez 37,14? Hospodin slibuje svému lidu život, ale ČEP vzápětí mluví o „odpočinutí“: toto slovo se však dnes běžně užívá jako eufemismus pro „smrt“, například ve známé prosbě „odpočinutí věčné dej jim, ó Pane“ (Mozartovo Rekviem). Hebrejský kořen *nāḥ* má sice základní význam „odpočinek“, avšak ve SZ se vyskytuje v mnoha různých kontextech, nemůžeme ho tedy číst jen jako ohleduplnou náhražku za slovo „smrt“. Srov. překlad Septuaginty (*a postavím vás do vaší země?*) a kralický překlad (*a osadím vás v zemi vaší*). – Hospodin neslibuje Izraeli (jen) důstojné odpočinutí jeho kostí ve vlastní zemi, ale především (pokojný) život ve vlastní zemi. Boží odpočinutí je vlastně velmi čínorodá záležitost – k této čínorodosti je pozván Izrael, ať je to kdekoli. Hospodin není vázaný na jednu zeměpisnou šířku a délku. Hospodin je doma kdekoli, nejen v Jeruzalémě, proto si povolává i v zajetí svého proroka. Také Ezechiel Boha nijak nedokazuje, nesnaží se definovat jeho nadsvětlost, pouze připomíná, že věřící se s ním setkávají, že právě tím, že se v nich opět rodí naděje.

3. metodické poznámky:

Obrázek můžete postupně využít při různých etapách výkladu. O kostře lze mluvit při motivačním uvedení: Co je na obrázku? Kde bývá? Co s ní spojujeme? Je to radostné nebo smutné? Proč? Biblické vyprávění potom můžete zakončit písničkou „Divné to věci dnes“ a následně vyzvat děti, že si nyní dotvoříte obrázek, který tu proměnu vyjadřuje.

4. pomůcky (s ohledem na věk):

§ scénka, při které jedno dítě opakuje klíčová slova prorokova kázání, a ostatní představují suché kosti, které obživnou a poskládají se k sobě. Při druhém obraze kazatel opakuje stejná slova, zbytek dětí představuje smutný Izrael, který se po prorokově kázání začne radovat.

5. motivační uvedení do příběhu:

Otázka pro mladší školní věk:

Už jste někdy byli s rodiči na hřbitově? Smíte si tam hrát a dovádět? Proč to nejde? Izraelci si v zajetí připadali ztracení hůř než na hřbitově – mysleli si, že se už nikdy nevrátí domů, že jsou pohřbení zaživa

Otázka pro starší školní věk:

Viděli jste někdy nějakou středověkou kostnicí? Dá se vůbec poznat, které kosti patřily k sobě? Víte, jak vypadá křesťanský hřbitov a jak židovský? (kříže a náhrobky, náhrobky a kamení)

6. osnovy vyprávění:

a) poznámky a osnova pro mladší střední školní věk:

- I. Motivace
- II. I v zajetí si Bůh povolává proroka
- III. Prorok vidí hřbitovní pláň (smutné, beznadějně místo)
- IV. Prorok káže a kosti vstávají
- V. Boží duch dává život – oživující
- VI. Bůh dává naději zajatým Izraelcům – odpočinutí

c) poznámky a osnova pro starší školní věk:

- I. Motivace
- II. Prorok slyší Boží otázku o suchých kostech
- III. Prorok je poslán zvěstovat suchým kostem
- IV. Prorok je poslán kázat o Duchu obživiteli – kosti vstávají
- V. Vidění je podobenstvím o beznaději zajatého Izraele, zaslíbení návratu
- VI. Pohřbenou víru čeká nová budoucnost – odpočinutí
- VII. Hospodin připomíná, že on sám je velmi činný, že to snad poznáváme anebo to dokonce poznáme

VYPRÁVĚNÍ

I. MOTIVACE

Když se podíváte na dnešní obrázek, co na něm vidíte? Kde taková kostra bývá? Ta opravdová, ne umělá ve školním kabinetě. Když zemře člověk, pohřbíme ho do hrobu. Nenecháváme jeho kosti nikde povalovat. To si ani nějak neumíme představit. Myslím, že málokdo z nás viděl opravdovou lidskou kostru. Možná tak kostru nějakého zvířete. Viděli jste někde ve filmu nebo na fotce poušť a na ní kostry mrtvých zvířat? Opuštěné kosti, nikde nic živého, jenom takové těžké ticho. Jaký z toho máte pocit?

Jeden Boží prorok – Ezechiel – viděl něco hodně děsivého. Plán plnou nepohřbených, vyschlých lidských kostí.

Ezechiel žil v době, kdy bylo Izraeli, Božímu lidu, hodně zle. Babylóňané je postupně odváděli do zajetí. Ocitli se bez domova, v cizím prostředí. A bylo hůř. Časem se dozvěděli, že nepřátelé tam u nich doma rozbořili Jeruzalém. A zničili chrám. A jim se zhroutil svět. V hlavách se jim honily ty nejčernější myšlenky: Jsme daleko. Chrám je v troskách. Tak dlouho jsme Hospodina nebrali vážně a kašlali jsme na to, co nám vzkazoval, až už s námi pro naši nevěru nechce nic mít. Hospodin nás opustil. Nic už nemá cenu. Tohle je konec s vyvoleným lidem.

II. PROROK SLYŠÍ BOŽÍ OTÁZKU O SUCHÝCH KOSTECH

Doprostřed tohoto zoufalství a beznaděje přichází Ezechiel. Muž, ke kterému několikrát promluvil Hospodin a řekl mu věci, které si rozhodně nechtěl a nemohl nechat pro sebe.

Ezechiel začal lidem kolem sebe povídat: Měl jsem vidění. Hospodin mne zavedl doprostřed pláně, kde se povalovalo plno lidských kostí. Kam jsem se podíval, tam ležely vyschlé kosti bez života. Hospodin mne provedl kolem. Měl jsem možnost si tu zkázu dobře prohlédnout. A nebyl to žádný pěkný pohled. Právě naopak. Člověku z toho je pořádně úzko. Takový smutek a beznaděj! Smutnější pohled už snad ani nemohl být. Vždyť ty kosti nebyly ani pohřbené! Nepřežil vůbec nikdo.

A v takové chvíli se mne Hospodin zeptal: „Co myslíš, lidský synu, mohou tyhle kosti ožít?“ To jsem nečekal. V první chvíli by nejspíš každému blesklo hlavou, že to je přece nesmysl. Mrtvé kosti, bez duše, bez života přece nemůžou ožít. Ale pak jsem si uvědomil, že náš Bůh dokáže věci, o kterých se nám lidem ani nesní. A tak jsem mu řekl: „Panovníku Hospodine,

tak tohle víš jenom ty a nikdo jiný.“

III. PROROK JE POSLÁN ZVĚSTOVAT SUCHÝM KOSTEM

A Hospodin mi dal zvláštní úkol. Řekl mi: „Běž, Ezechieli, postav se před ty suché kosti a prorokuj jim! Pověz jim: Slyšte, slyšte, suché kosti, co vám říká Hospodin! Dechnu do vás ducha a budete znovu žít. Složím vás zase dohromady. A znovu natáhnu šlachy tam, kde mají být. A každou vaši kostru pokryju svalstvem. Znovu vás od hlavy až k patě potáhnu pěknou novou kůží, až bude radost pohledět. A vdechnu do vás ducha. Novou energii a sílu. Budete mít zase radost ze života. Pak poznáte, kdo jsem. Že já jsem Hospodin.“

Tak jsem Hospodina poslechl, pokračoval Ezechiel. Pěkně z plných plic jsem to těm suchým kostem začal kázat: Milé kosti, tohle nejsou žádné plané naděje, tohle vám vzkazuje Hospodin! A začaly se vám dít věci! Kolem to dunělo a nastal pořádný rachot. Všechny ty kosti začaly chrastit, jak se přibližovaly jedna ke druhé. Začaly se skládat k sobě, každá na své místo. Najednou byl kolem mě samý kostlivec. Tím to ale neskončilo! Ty kostry byly postupně samá šlacha, žíla, chrupavka a maso. Pak byla každá potažená kůží. Vlasy, oči, nehty... všechno najednou bylo, jak má být.

Jen to byly pořád ještě mrtvoly bez života.

IV. PROROK JE POSLÁN KÁZAT O DUCHU OBŽIVITELI – KOSTI VSTÁVAJÍ

A Hospodin mi řekl: „Ještě to není ono. Ted' budeš kázat o Duchu, Ezechieli. Řekni mu: Duchu, tohle ti prikazuje sám Hospodin – zavěj! Pořádně zaduj ze všech čtyř stran a dechni na tyhle mrtvoly. Na tahle zabitá těla bez naděje. Vdechni do nich nový život. Ať ožijí.“ Tak jsem poslechl. A jak tak mluvím, tak kolem začala fičet čerstvá energie a radost. A ta mrtvá těla najednou začala ožívat. Pán Bůh do nich dechnul nový život. Ti – ještě před chvílí mrtví – začali vstávat, protahovat se, rozhlížet kolem sebe. A když se všichni postavili na nohy, bylo jich pořádné množství.

V. VIDĚNÍ JE PODOBENSTVÍM O BEZNADĚJI ZAJATÉHO IZRAELE, ZASLÍBENÍ NÁVRATU

Tak jsem tam stál, díval se na ten veliký zástup a přemýšlel nad tím, jak je náš Bůh mocný. A on mi řekl: „Chápeš, Ezechieli, co to mělo znamenat? Ty suché kosti, ty mrtvoly bez života

a bez naděje, to jste vy, můj lid, Izrael. To jsou všichni ti, kdo říkají, že už je všechno ztraceno. Že každá snaha je zbytečná a nic v životě nemá cenu. A proto běž, Ezechieli, a pověz všem zoufalcům, co jim říkám já, Hospodin. Tohle není konec. Nezůstanete v zajetí věčně! Osvobodím vás. Začnete nový život ve své zemi. Já vás vyvedu z hrobů trápení a strachu. Už nebudete zavaleni beznadějí a smrtí. Budete plní života.

VI. POHŘBENOU VÍRU ČEKÁ NOVÁ BUDOUCNOST – ODPOČINUTÍ

Pak pochopíte, že já jsem s vámi. Že vás neopouštím. Naopak, dám vám svého Ducha a zase budete vědět, co je to žít radostně a nadějně a pokojně. Tak běž a potěš kázáním můj zarmoucený lid!“

VII. HOSPODIN PŘIPOMÍNÁ, ŽE ON SÁM JE VELMI ČINNÝ, ŽE TO SNAD POZNÁVÁME ANEBO TO DOKONCE POZNÁME

Když Ezechiel domluvil, začaly se těm smutným a zoufalým lidem kolem něj rozjasňovat obličeje. Ono je to opravdu o nás! Nezůstaneme tady v téhle cizině věčně! Dostaneme se zpátky domů. Náš Bůh na nás nezapomněl. Tady a takhle podle Pána Boha život nekončí.

Tohle Ezechielovo kázání přineslo těm beznadějným novou sílu a povzbudilo jejich víru. A nejen tenkrát, kdysi dávno v babylónské zemi. Ale i mockrát později. V lidském životě nastávají období, kdy se na člověka začnou valit problémy, trápení a smutek. V takových obtížných situacích hodně pomáhá připomínat si, co Hospodin říkal a slíbil. Je to velká životní opora, když víme, že Hospodin si za svým slovem vždycky stojí. Co on řekne, to platí. Na něj je opravdu spoleh. V těžkých chvílích vlévá Hospodin novou sílu do žil. Posílá svého Ducha. A Boží Duch vane do života všude, kam se podíváš. Když se děje něco dobrého, nového a nadějného, je za tím Pán Bůh. Když náš Bůh dechne, to se pak dějou věci. I temná budoucnost začíná být prozářená. To se pak jinak žije, když má člověk takovou naději!

MODLITBA

Pane Bože, prosíme za lidi v zemích, kde se bojuje, kde vládne nejistota a obavy, že už nikdy nezažijí klid, radost a pokoj. Pane, prosíme tě za každého, kdo má trápení. Prosíme za sbory

v církvi. Kde jsou lidé nešťastní z toho, že se jich schází už jenom pár a nikdo nový nepřibývá. Kéž by jim tvoje dechnutí dodalo novou sílu, energii a naději. Děkujeme ti, Bože, za každého, kdo nám do života přináší povzbuzení, radost, lásku. Rádi bychom byli taky takoví. Amen.

7. podněty pro rozhovor:

§ viděli jste někdy mrtvého? Báli jste se? Znáte Erbenovu báseň Svatební košile?

§ myslíte, že by se příběh o kázání suchým kostem dal přirovnat k pohádce o živé a mrtvé vodě? Proč ano, proč ne?

o kom se říká, že je to živá mrtvola?

co to znamená, že je někdo beznadějný případ? Jak se chová ten, kdo je bez naděje? Co dělá? Existují nějaké činnosti, které vychovávají k beznaději – viděli jste nějaké lidi v zaplavených oblastech, kteří už nechtěli spolupracovat se záchranáři, protože jim už bylo všechno jedno? Jsou beznadějní a zoufalí lidé málo hovorní nebo nás zahrnují vodopádem slov, že je všechno zbytečné?

§ vzpomínáte na nějaký televizní horor?

§ patří hřbitov ke kostelu, nebo někam na kraj vesnice či města?

§ proč vandalové poškozují hroby?

§ chtěli byste být pohřbeni v mauzoleu?

§ proč se říká, že jsou některé sbory mrtvé, pohřbené?

§ co je znakem živého sboru: Hezky upravený evangelický hřbitov – opravený kostel – „přpracovaný“ pan farář – fungující křesťanská služba – diakonie – noví lidé, kteří se zajímají o víru ?

§ která doba našich dějin vzbudila v lidech odevzdanost, smutek a skleslost?

§ otázka (jen pro dobře připravený rozhovor se staršími): viděli jste fotografie z nacistických vyhlazovacích táborů?

§ obrázek lidského těla – kostí a svalů – z anatomické učebnice

§ obrázek středověké kostnice

Odkaz na pracovní list

[29 Ezechiellovo vidění - st](#)

[29 Ezechiellovo vidění](#)

Odkaz na píseň

[Divné to věci dnes \(SV50\)](#)

[Můj Pán všechny svolá ráno, až se rozední](#)

[Divné to věci dnes \(SV50\)](#)

[Ó svatý Bože, slyš naše hlasy \(EZ580\)](#)

[Kristus je má síla i spasení](#)

[Maran atha \(SV180\)](#)

[Pan Maňátko \(SV263\)](#)

[Vše, co má dýchání \(BTS16\)](#)

[Víc, než oko spatřit smí \(SV368\)](#)

Cílová skupina

[Starší školní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu Starý zákon 2](#)

Biblický odkaz (kat)

[Ezechiel 37,1–14](#)